

28. Aargang N°. 8.

REDIGERET AF C. M. CHRISTENSEN

20. April 1928

EN MISBILLIGELSE

Hen mod Slutningen paa foregaaende Aar var Statsbanernes Ledelse ikke saa lidt nervøs, fordi der hyppigt forekom Forsinkelser paa Grund af for meget Arbejde, Indskrænkning af Personalet m. m., og det nævnedes ofte, at der vistnok foregik Obstruktion, hvilket Statsbanernes Ledelse imidlertid tog absolut Afstand fra. Da Arbejdet paa Grund af forannævnte Aarsager ikke kunde gaa saa stærkt som før, — der kunde jo ikke saa godt være Tale om at se bort fra det sikkerhedsmæssigt forsvarlige, — blev der mange Steder en Del Uro, og der iværksattes Undersøgelser hist og her for at konstatere, hvorvidt Kørslen og Arbejdet foregik paa en for Ledelsen tilfredsstillende Maade.

Den Sag, vi her skal beskæftige os med, er vedrørende en Lokomotivfører, der nu har taget sin Afsked med Udgangen af MartsMaaned d. A. Den paagældende er en i alle Henseender vel-tjent Tjenestemand, der har faaet den obligatoriske 40 Aars Tilkendegivelse med Tak for god og tro Tjeneste og som nu, efter 43 Aars Forløb, nogen Tid efter, at han havde modtaget sin Afskedsbevilling, har faaet en Misbilligelse.

Som nævnt gav man sig til at undersøge, hvorvidt Arbejdet i Aalborg foregik saa rask, som man mente, det skulde foregaa, og Resultatet blev saa denne lille Misbilligelse for at køre for langsomt:

»I Anledning af gentagne Klager fra Aalborg Station over Ranging dersteds har Distriktet ladet Forholdet undersøge. Det har herved vist sig, at De foretager Ranging i et

ganske utilladeligt langsomt Tempo, idet der ved Maalinger er konstateret Hastigheder helt ned til 2.2 km pr. Time selv ved længere Kørsler. Da en saadan Køremaade ikke er nødvendig af sikkerhedsmæssige Grunde og er lidt stemmende med Statsbanernes Tarv, skal Distriktet herved alvorligt paalægge Dem at ændre dette Forhold og udføre Deres Arbejde med større Iver og Interesse.«

Aalborg.

Dorph.

Naar man nu betænker, at denne Tjenestemand kort Tid forinden havde modtaget Meddelelse om, at hans Afsked var bevilget, skulde man vel have Lov til at tro, at Distriktet, uanset om der havde været nogen Grund til Misbilligelse eller ej, havde haft saa megen Forstaaelse af Situationen, at man ikke gav sig til at sige til en Mand paa 65 Aar, at han skulde »udføre sit Arbejde med større Iver og Interesse«. Vi har før haft Lejlighed til at se paa det, der bliver præsteret af 2. Distrikt, og saa vidt vi kan se, kender de kun den Slags Misbilligelser og saa dem, i hvilken man alvorligt paalægges o. s. v., og hvor det videre siges, at det kan have alvorlige Følger for deres Forbliven i Tjenesten m. m. Ja det er vel nærmest et Slumpetræf, at man ikke har faaet den Skuffe ud. Da den paagældende Tjenestemand ikke var sig nogen Brøde bevidst, var han selvfølgelig ikke tilfreds med at modtage Misbilligelsen, hvorfor han tilsendte Generaldirektoratet følgende Skrivelse:

»Underskrevne Lokomotivfører N. N., som har arbejdet ved Statsbanerne i ca. 43 Aar, har — som rimeligt er — efterhaanden som jeg blev

ældre følt Tjenesten mere og mere byrdefuld, og da denne tilmed blev væsentlig skærpet ved at Banerne fratog mig min Lokomotivfyrbøder, saa at jeg nu var alene om hele Arbejdet paa Rangermaskinen i Aalborg Havn, benyttede jeg mig af min Ret efter Tjenestemandsløven til at erholde Afsked efter mit fyldte 65. Leveaar, og saadan Afsked blev mig derefter meddelt med Udgangen af Marts Maaned d. A.

Jeg er mig bevidst stedse at have beflittet mig paa at udføre mit Arbejde ved Statsbanerne saa godt som muligt, og det var — som anført — kun mit som Følge af Alderen noget vaklende Helbred i Forbindelse med den stedfundne Skærpelse af Tjenesten som bevægede mig til at forlade en Livsgerning, jeg havde kær. Imidlertid kan jeg ikke nægte, at min Vemod ved at skilles fra Statsbanerne forvandlede til Harm, da jeg saa den Form, Statsbanernes 2. Distrikt fandt det passende at hyde mig Farvel paa: Nogle faa Dage efter Modtagelsen af Meddelelsen om min Afsked fik jeg tilstillet hoslagte Skrivelse fra Distriktet, hvori det paalægges mig at ændre Tempoet for Rangeringen og udføre mit Arbejde med større Iver og Interesse. Denne Skrivelse er efter min Mening ikke blot overordentlig stødende i sin Form, men fuldstændig overflødig og derhos affattet paa et urigtigt Grundlag.

For det første forekommer det mig uden afgørende Betydning for Spørgsmaalet om, hvorvidt Rangeringen er foregaaet forsvarligt, om der i enkelte Tilfælde ved Maalinger maatte være konstateret Hastigheder ned til 2,2 km pr. Time, men dernæst vil jeg med Bestemthed hævde, at jeg til enhver Tid har foretaget Rangeringen paa en saadan Maade, som jeg under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder, herunder navnlig at jeg ikke længere havde nogen Lokomotivfyrbøder paa Maskinen, har anset for forsvarlig, og da jeg dog er nærmest til at bedømme Forholdet og i hvert Fald er den, der bærer det umiddelbare Ansvar for Rangeringen, tør jeg roligt sætte mit Skøn op mod Distriktets. Men hertil kommer, at det, at selv om det maa befindes, at jeg har foretaget Rangering for langsomt, synes ret formaalsløst at udstede et højtideligt Paabud til mig om at ændre Forholdet paa et Tidspunkt, hvor jeg er i Færd med at forlade Tjenesten ved Statsbanerne for stedse.

Mest af alt oprører det mig dog, at Distrik-

tet af den paagældende Sag, som selv i værste Fald dog kun kan betegnes som en Bagatel-Sag, har taget Anledning til nu paa Falderebet at give mig et Spark i Stedet for — hvad der vist efter en objektiv Bedømmelse vilde være rimeligere — at udtale Statsbanernes Tak for min 43-aarige tro Tjeneste i Staten.

I Henhold til ovenstaaende mener jeg ikke at kunne modtage bemeldte Tilkendegivelse fra Distriktet, hvorfor jeg herved tilbagesender den, og jeg nærer saa stor Tillid til Generaldirektoratets Retfærdighedssans, at jeg forventer, at Generaldirektoratet vil foranledige Tilkendegivelsen ophævet og samtidig korrigere Distriktets Opfattelse, hvorledes veltjente Tjenestemænd bør behandles.

Herpaa modtog den paagældende følgende Svar fra Generaldirektoratet.

Under 21. December f. A. modtog De fra 2. Distrikt en Paatale i Anledning af, at Deres Rangering paa Aalborg Station foregik i et alt for langsomt Tempo.

Denne Paataleskrivelse har De tilbagesendt Distriktet til Videresendelse til Generaldirektoratet med Anmodning om, at Paatalen maa blive ophævet og Distriktet korrigeret.

I Anledning heraf skal man meddele, at man efter alt foreliggende ikke finder mindste Føje til at tage Afstand fra Distriktets Afgørelse i denne Sag, og at man overfor Dem paa det skarpeste maa misbillige Deres utjenstlige og indisciplinære Skrivemaade.

Distriktets Paataleskrivelse følger hoslagt tilbage.

Flensborg.

J. Harhoff.

Resultatet af Henvendelsen til Generaldirektoratet blev altsaa den, at Generaldirektoratet ikke vilde ophæve Paatalen, men endvidere den, at man yderligere misbilligede den utjenstlige og indisciplinære Skrivemaade.

Det er os ganske umuligt at se, at den anvendte Skrivemaade skulde være utilladelig, tværtimod synes vi, at den er fuldstændig paa sin Plads, og vi stiller os ganske afgjort ved Siden af den nu afskedigede Tjenestemand, der er blevet daarlig behandlet af Statsbanerne og nu faar tilføjet et supplerende Spark af Generaldirektoratet, da han gaar ud ad Døren. Vi hans Kammerater, beklager, at Statsbanerne har givet ham denne Medfart, men vi kan for-

sikre om, at dette Anfald paa ham ikke har formindsket den Agtelse, vi nærer for ham, tværtimod.

Hans Skrivelse er høflig, men bestemt, og der skulde vel ikke gaa noget Skaar af d'Hrr. oppe i Generaldirektoratet, fordi en forurettet Tjenestemand værges sig overfor en mod ham begaaet Uret. Hvis nogen tror, at Tjenestemændene bliver mere underdanige, eller at de ser med større Hengivenhed op mod Generaldirektoratet af den Grund, eller Disciplinen bliver bedre, fordi man tager en saadan skrap Mine paa, tager de Fejl; tværtimod er det givet, at Tjenestemændene føler sig skubbet tilside af den brutale Aand og Haand, der har formuleret Skrivelsen fra Generaldirektoratet.

Der er jo ikke blevet taget med Fløjlschandsker paa Tjenestemændene i de sidste Par Aar, men Gud ved om det kan nytte at begynde at køre med Knaldpisker nu; vi tror ikke paa, at det kan tænkes muligt nu at anvende det Instrument, og hvis Aanden fra den gamle Sølv-gades Militærkaserne svæver usynlig omkring i Statsbanernes Kontorer nu, vil vi anse det for klogt, om man i Tide faar denne bastet og bundet, at den ikke skal komme til at gøre Fortræd blandt Statsbanernes Tjenestemænd til Skade for det forstandige Samarbejde, der bør være mellem disse og Ledelsen.

BØR TJENESTEMANDSSTILLINGEN VÆRE EN EGENTLIG LIVSSTILLING ELLER ET TIDSBEGRÆNSET KONTRAKTSFORHOLD?

Af Departementschef i Finansministeriet K. H. Kofod.

(Sluttet.)

Jeg har nu nævnt den Hovedindvending mod det nuværende System, som jeg nærmest vil betegne som en Indvending af administrativ og pekuniær Karakter. Jeg skal nu omtale den anden Hovedindvending, som mere vender sig imod Tjenestemændenes Kvalitet, saaledes som denne erfaringsmæssigt udformes under det nuværende System, den faste, livsvarige Ordning. Hvis jeg fremsætter den Paa-stand, at danske Embedsmænd er langsomme og træge, lidet arbejdsivrige og i hvert Fald lidet initiativrige, stærkt traditionsbundne og meget virkelighedsfjerne, vil jeg utvivlsomt faa Tilslutning fra store Kredse af Befolkningen og fra de fleste Presseorganer. Ja, jeg kunde sikkert bruge endnu langt stærkere formede Gloser, før jeg mødte nævneværdig

Modsigelse. Og helt uden Bund i Virkeligheden er Opfattelsen vel heller ikke. Det kan vist ikke — selv ud fra en velvillig Betragtning — nægtes, at Statstjenesten i nogen Grad savner de Incitementer, som de fri Erhverv i saa rigt Maal raader over. Ude i den fri Konkurrence er paa den ene Side Mulighederne og paa den anden Side Risikoen langt større, og begge Dele virker — hver paa sin Maade, nemlig dels lokkende og dels skræmmende — som en Stimulans overfor den enkelte. Hvad Risikoen angaar, har vel saavel Forsikrings-systemet som den sociale Lovgivning tilvejebragt visse Faldskærme, men Risikomomentet er stort nok endda i Form af Arbejdsløshed, Kapitaltab etc. Og hvad Mulighederne angaar, er de mange og forskelligartede: Adgang til selvstændig Erhvervsvirksomhed, Opnaaelse af højere Betaling for det Arbejde, der udføres med særlig Dygtighed og Befordring til bedre lønnet og mere selvstændig Stilling i Forretningen. Paa alle disse Punkter staar Statstjenesten tilbage for de fri Erhvervs Systemer og Metoder. Dette er Kendsgerninger, som man ikke kommer uden om. Og Virkningen heraf viser sig paa forskellig Maade. Jeg skal specielt nævne:

1) I Spørgsmaalet om Tilgang til Statstjenesten kan det ikke undgaas, at mange særlig dygtige, energiske og initiativrige Mænd og Kvinder vælger de fri Erhvervs chancerige Tilværelse i Stedet for Tjenestemandens beskedne, jævne Liv. Dette kan selvfølgelig, fortsat gennem længere Tid blive af skæbnesvanger Betydning for Statens Virksomheders Drift navnlig for Besættelsen af de egentlige Chefstillinger.

2) For dem, som er gaaet ind i offentlig Tjeneste, kan en altfor ensartet Behandling af den fortrinlige, den gode og den middelgode Præstation efterhaanden medføre, at det kommer til at skorte paa Interesse for at præstere det mest mulige og det bedst mulige i den kortest mulige Tid.

Til i væsentlig Grad at afbøde disse Vanskeligheder gives derimidlertid visse Midler, som jeg gerne vil pege paa.

For det første er der jo intet i Vejen for, at det offentlige, hvis man vil hente en særlig egnet Mand fra det fri Erhverv til en bestemt Stilling f. Eks. til en Chefstilling ved en af sine Driftsvirksomheder, kan slutte Kontrakt herom

og betale de fri Erhvervs Pris for denne Mands Tjeneste. Orlogsværftskommissionen har saaledes henledt Marineministeriets Opmærksomhed paa, at dette maaske var Vejen til at faa den rette Mand i Spidsen for nævnte Institution, og dengang man i 1915 omorganiserede Statsbanernes Styrelse var saavel Kommission som Lovgivningsmagt inde paa en lignende Tankegang, hvorfor man ogsaa i Organisationsloven af 10. Maj 1915 opførte en Lønning til Generaldirektøren for Statsbanerne, som var væsentlig højere, end hvad der ellers ydes i Statens Tjeneste.

Selvfølgelig er dette paa en Maade at gaa udenfor Systemet i disse enkelte Tilfælde, men jeg ønsker netop at advare imod doktrinært at holde paa dets Ufravigelighed. Jeg mener med andre Ord, at Systemet er godt, men at det skal modificeres under Hensyn til de faktiske og praktiske Forhold. Saa bliver ogsaa dets Udførelse god.

Medens denne Anvisning paa at etablere Kontraktforhold, hvor Systemet glipper, fører udenfor Systemets Rammer, vil jeg angaaende Statstjenestens Mangel paa Stimulanser pege paa et Middel, der ligger ganske indenfor Systemets Rammer, nemlig den rette Anvendelse af Avancementer. Sparekommissionen af 1921 har peget paa, at det ingenlunde kunde betragtes som daarlig Økonomi, at have et ikke altfor knap tilmaalt Antal af Avancementsstillinger, vel at mærke dersom Avancementerne foregaar efter rigtige Principper; thi da vilde Statstjenesten igennem Avancementsordningen netop opnaa den Stimulans, de Incitamenter, som den ellers maa savne. Og blandt de Principper, Sparekommissionen gør sig til Talsmand for ved Tjenestemænds Avancement, er først og fremmest, at man ikke i altfor afgørende Grad lader Tjenestealderen være bestemmende for Avancementet, men fortrinsvis udvælge den dygtigste og til Pladsen bedst egnede, selv om han ikke staar blandt de øvre i Anciennitetsrækken. Jeg anser absolut dette Synspunkt for at være rigtigt, og jeg tror, at det vil være et fortrinligt Middel til at faa Tjenestemanden til at fremme Arbejdets Intensitet og forbedre dets Kvalitet, dersom det paa denne Maade bliver slaaet fast, at Vejen opad paa Embedsstigens Trin er forbeholdt dem, der udmærker sig i Tjenesten.

Der er andre, større og mindre Reform

og Ændringer, der vil virke paa samme eller lignende Maade. Jeg skal, uden at komme dybere ind paa de enkelte, nævne et Par af de vigtigste:

Det vilde være ønskeligt, om der var noget større Bevægelighed med Hensyn til Avancementer indenfor de forskellige Styrelsesgrene. Vore Avancementsbaase er for snævre; Afgrænsningerne mellem de Omraader, indenfor hvilke der kan avanceres, skulde i nogen Grad falde. En saadan Fusion vilde være sund, særlig hvis den ogsaa kom til at foregaa mellem Embeder i Centralstyrelsen og Lokalstyrelsen.

Et Middel mod den faste Tjenestemandsoordnings sløvende Virkning paa visse, mindre stærke Karakterers »Arbejdsmod«, er ogsaa en Udvidelse af Statens Adgang til at udskille notorisk ubrugelige Individuer uden Ydelse af Pension, med andre Ord en Ændring af Tjenestemandsoordnings § 61. Herom har et Flertal indenfor Administrationskommissionen stillet Forslag, og et saadant var ogsaa optaget i den af Finansminister Neergaard i forrige Rigsdagssamling forelagte Tjenestemandso lov, men det udgik under Behandlingen. Det er ubetinget nødvendigt, at det føres frem igen; thi det er misforsaaet Humanitet at ville fastholde Pensionsretten, ogsaa for den Tjenestemand, der med Vilje sabotterer sin Stilling; det er et Misbrug af Pensionsrettens Forudsætninger, til Skade for det store Flertal af pligtopfyldende Tjenestemænd, vel egnet til at fremkalde Aversion ude i Befolkningen mod Tjenestemændenes Pensionsordning.

Jeg har nu omtalt de vigtigste Anker mod Tjenestemandsstillingen som Livsstilling; jeg har samtidigt søgt at vise, at man kan raade Bod paa Manglerne og naa et taaleligt Resultat ved visse gennemførlige Foranstaltninger. Men jeg vil nu gerne vende Forholdet om og spørge: hvorledes vilde vi i Virkeligheden have været stillede i de forløbne Aar, og hvorledes vil vi være stillede i de kommende, dersom man omhyttede dette System med dets Modstykke: det tidsbegrænsede Kontraktforholdssystem. En Sag er det, om et System har Mangler, en anden om det, man eventuelt vil sætte i Stedet, ikke har flere!

Og vender man sig mod denne Side af det rejste Spørgsmaal, saa er der i hvert Fald eet Punkt, som springer stærkt i Øjnene, nemlig at

det nuværende System har friet Staten for haarde Lønkampe, medens de frie Erhverv i samme Tid har haft den ene store Lønstrid at gennemgaa efter den anden. Tænker vi paa, hvorledes Forholdene formede sig herhjemme i Krigsaarene og i Tiden umiddelbart efter Verdenskrigens Afslutning, saa husker vi fra det fri Arbejdsmarked, hvor urolige Forholdene var, og hvormange Arbejdstimer der gik til Spilde, fordi Overenskomsterne var opsagt, og der ikke kunde opnaas Enighed om Vilkaarene for deres Fornylse. Men i Statens Virksomheder var der ikke een Dags Arbejdsstandsning, ikke en Time stod Hjulene stille, fordi Arbejdsgiver og Arbejdere var uenige. Og da Statsvirksomhederne varetager Samfundets vitale Funktioner, vilde det have været af en særlig ødelæggende Beskaffenhed, om Uroen paa Arbejdsmarkedet — den internationale Uro — havde forplantet sig til Statens eget Omraade. Og selvfølgelig vilde dette være sket, dersom vi havde haft Kontraktsystemet i mere eller mindre modificeret Form. Men nu havde vi Livsvarighedssystemet med Pensionsretten, og befordre et Chancejageri, som ikke vilde være hvad der ellers findes i dette System, som binder Staten og dens Tjenestemænd sammen under de skiftende Konjunkturer og faar disse til at resignere, selv om der udefra lokkes med store Tilbud og de øjeblikkelige, men ofte hurtigt svindende Chancer. Naar vi nu ser tilbage paa disse mærkelige Krigs- og Gullaschaar, hvor saa meget, man havde troet paa, ikke viste sig Tilliden værdig, synes jeg, at man har Lov til at sige om den danske Embedsstand, at den i det store og hele klarede Stillingen med Ære. Store Krav blev der stillet til den, baade ved Arbejdets Mængde og ved helt nye Opgavers Overdragelse. Men Arbejdet blev gjort, og Opgaverne blev løst. Og de fleste blev paa deres Post — i hvert Fald de fleste af dem, der duede noget — skønt de saa den store Fortjeneste vinke ude fra det frie Erhverv. Men naar dette tilfredsstillende Resultat opnaaedes, er det ogsaa berettiget at sige om det System, hvorunder dette Resultat naaedes, at dette i en vanskelig Tid har bestaaet den Prøve, det har været stillet paa. Og Grunden hertil maa først og fremmest søges i Risikoen ved at kaste de erhvervede Pensionsrettigheder over Bord. Men en medvirkende Aarsag var ogsaa den i dansk Tjenestemandssstand i Aarenes Løb udviklede

gode Tradition. Jeg føler mig overbevist om, at jeg i denne ærede Forsamling vil kunne regne med Tilslutning til den Paastand, at det har den største Betydning for Sagens Behandling paa tilfredsstillende Maade, at der indenfor de enkelte Styrelser udvikles gode Traditioner, som kan gaa i Arv fra den ene Tjenestemandsgeneration til den næste. Men ved et hurtigt skiftende Personale, med et Personale, hvis enkelte Individuer stadig overvejer, hvorvidt de ved Pladsskifte kan forbedre deres Kaar, vil Betingelserne for at udvikle og pleje gode Embedstraditioner ikke være til Stede.

Nu er jeg selvfølgelig ikke blind for, at Kontraktsystemet med de Engagerings- og Afskedigelsesmaader, som dette har udformet i de fri Erhverv, har visse Fordele, som Statssystemet savner. Hvad jeg imidlertid tvivler om, er at Staten skulde være i Stand til at udnytte disse Fordele paa en blot nogenlunde tilfredsstillende Maade. Man maa huske paa, hvilken særlig Stilling Statens Administration har overfor Offentligheden, overfor Rigsdagen og Pressen, som er ganske forskellig fra de store private Aktieselskabers. Skulde Staten gaa over til den fri Engagering, og skulde den i det hele optræde i Arbejdsmarkedets Konkurrence paa samme Maade som Industriens og Handelens Arbejdsgivere, skulde den selvfølgelig haade tage og byde de samme Kaar som Konkurrenterne. Det kunde jo ikke nytte stort, om Staten gav sine Tjenestemænd Kaar, under hvilke disse nød alle de fri Erhvervs Fordele, men selv følte sig forhindret i at anvende den fri Konkurrences Metoder, fordi man derved vilde optræde inhumant og haardt. Da vilde unægtelig Byttet være til liden Gavn for Staten: man vilde opgive og miste det nuværende Systems Fordele i Retning af Stabilitet og Soliditet, og overgaa til et System, hvis Fordele man ikke vilde være i Stand til at udnytte. Og saaledes vilde Situationen sikkert i alt væsentligt forme sig. Trykket ad parlamentarisk Vej, gennem Presseorganer og ad anden Vej paa den Administration, som vilde afvige fra de nuværende humane Synspunkter for Statens Fremgangsmaade overfor de i Statens Arbejde engagerede, vilde sikkert øve sin Virkning baade før og efter deres Afgang fra Statstjenesten.

Af de her anførte Grunde tror jeg altsaa absolut ikke, at det vil være i Statens Tarv at gaa bort fra de Principper, hvorefter Staten

engagerer sine Arbejdere. Forsøgene i saa Henseende betyder en Nedbrydning af Strukturen i en Ordning, som — alle Mangler til Trods — dog er bedre end, hvad Reformatorerne evner at sætte i Stedet. Og til disse Forsøg henregner jeg ogsaa Planerne om at fjerne *Pensionen* af vor Statstjenestemandsordning. Jeg er ikke blind for, at Pensioneringen koster Statskassen mange Penge; men hvem har regnet ud, hvad det vil koste i Merudgifter paa Lønningsbevillingerne, dersom vi ikke havde Efterlønsordningen, men skulde betale, hvad Lønningerne i *saa Fald* vilde andrage! Jeg er ikke sikker paa, at der vilde være stor Gevinst for Staten i Kroner og Øre. Men selv om noget kunde spares for Staten i Tider som disse, vilde for det første det sparede helt eller delvis gaa tabt under nye Opgangstider, men dernæst — og det er for mig det væsentligste — vilde der komme Uro og Utryghed i Forholdet mellem Staten og dens Tjenestemænd; vi vilde til Samfundets Gavn, men udsætte dettes vitale Funktioner for en Risiko, vi nu er sparet for.

Jeg vil derfor, saa godt jeg evner det, advare imod at borteliminere Pensionen af vort Lønningssystem, og skulde jeg kort sammenfatte, hvad jeg har at indvende imod en saadan Ændring, vil jeg sige:

Pensionens Ophævelse svækker Tilknytningsforholdet mellem Staten og Tjenestemændene og svækker Statens Evne til at holde netop den Kategori af Tjenestemænd, som den mest har Brug for. — Den finansielle Fordel, den tilsyneladende skulde bringe, vil helt eller delvis forsvinde ved en forøget Lønudbetaling i Tjenestetiden, og endelig repræsenterer en saadan Ophævelse samfundsøkonomisk set et utilfredsstillende System, idet den gaar imod Henlæggelsen af visse Dele af den indtjente Løn til det Tidspunkt, da Alder og Svagelighed eller Tilskadekomst gør vedkommende uarbejdsdygtig.

Derfor tror jeg ikke paa denne Foranstaltnings heldbringende Virkning. Lad os arbejde paa at fjerne de Mangler, der klæber ved denne som enhver anden Ordning, bl. a. derved at Misbrug udelukkes i den Udstrækning, det er muligt, men lad os ikke kaste Princippet over Bord.

Nu vil jeg ikke benægte, at der kan indtræde saa væsentlige Ændringer i vor Lovgivning, at Statens Særstilling som Arbejdsgiver ogsaa

bør ændres. Der kunde f. Eks. komme en Folkforsikringsordning, der var af den Beskaffenhed, at hele dette Spørgsmaal maatte ses i ny Belysning. Men indtil væsentlige og principielle Ændringer sker paa dette Omraade, er Statens Pensionsordning et Gode, som samfundsmæssige Hensyn efter min Opfattelse taler for at bevare, og som ogsaa Tjenestemændene selv er bedst tjent med at opretholde. Man maa nemlig erindre, at vel har Staten i Spidsen af Tjenestemandslovens Paragraffer sat de af mig saa tidt citerede Ord til Karakteristik af Tjenestemandsforholdet: »varigt« og »som Livsgerning«, men den har samtidig i Tjenestemandslovens § 8 forbeholdt sig den saakaldte »fri Afskedigelsesret«.

Jeg skal ikke i dette Indledningsforedrag komme dybt ind paa dette juridiske Spørgsmaal, bl. a. fordi jeg mener, at man tillægger den fri Afskedigelsesret altfor stor Betydning. Saa meget vil jeg dog sige, at jeg i og for sig ikke vilde anse det for skæbnesvangert, om man i dansk Tjenestemandslovgivning paa samme Maade som f. Eks. i den tyske Ret regulerede denne Afskedigelsesret ved at bestemme i selve Loven, at Afskedigelsen kun kan finde Sted i Henhold til bestemte, i Loven selv nærmere angivne Grunde. Skulde man gaa til en saadan Ændring, maatte man dog samtidig skærpe Kontrollen med Aspiranterne til Tjenestemandsstillingerne bl. a. gennem lovbestemte, ikke altfor korte Prøvetider, og man maatte formentlig yderligere indføre nogle Aars Karens-tid, før Tjenestemandens Pensionsret indtraadte. Imidlertid tror jeg ikke, at det vilde faa nogen indgribende, praktisk Betydning. Paa den anden Side vilde det yde Betryggelse og Bero-ligelse overfor dem, som i den fri Afskedigelsesret ser en Fare for Vilkaarlighed og Brutalitæt fra Statens Side overfor Tjenestemændene. — Hvad enten vi faar saadanne indskrænkende og vejledende Bestemmelser ind i Tjenestemandsloven, eller vi beholder den nuværende Ordning, anser jeg det imidlertid for at være af langt større *praktisk* Betydning, at der gennem Pensionsordningen er hjemlet den Tjenestemand, som ikke ved sine Handler sætter sin Pensionsret overstyr, og som ikke desmindre bliver afskediget, Krav paa saadan Ydelse fra Statens Side. Dette er et Punkt af saa afgørende Betydning, at jeg ikke ret vel forstaar de Tjenestemandsrepræsentanter, som

udfra Standens Synspunkter og for at gavne denne Stand, søger at svække dette praktisk talt eneste effektive Værn.

Alt i alt mener jeg at kunne konkludere i, at saavel Pensionsordningen, som hele det paa Synspunktet: »varigt« og »som Livsgerning« opbyggede System for Statens Engageringsforhold vel har sine Svagheder, men benyttet med Ansvar og med rimelig Begrænsning, er det et System, der har vist sin Anvendelighed under skiftende Forhold og vekslende Konjunkturer, og som har magtet at uddanne en Embedsstand, der har røgtet sit Hverv paa en helt igennem forsvarlig Maade. Derfor skal vi se os vel for og vogte nøje paa, at vi ikke ombytter de prøvede og brugbare Principper med Principper, der ikke alene er uprøvede, men vistnok ogsaa ubrugbare.

TIL EFTERTANKE

I »Værksteds-Tidende« for den 2. April findes en lille Notits under ovenstaaende Overskrift som vi synes ogsaa bør kendes af vore Medlemmer. Det er jo glædeligt at se gennem en saadan Bemærkning, hvorledes Medlemmer af Værkstedsorganisationen tager paa en saadan Foreteelse, som den i Notitsen omtalte Retsstatsmand for Tiden er Anfører for.

»Der staar i vort Blad (Værksteds-Tidende) nogle faa Ord, der ikke altid bliver læst. Det er disse: »Gør din Pligt, kræve din Ret«. Jeg kom til at mindes disse Ord en Dag under mit Arbejde. Det kom paa følgende Maade. Ind over Skydebrosgraven kom en Lokomotivfører gaaende. Han var lille, sky og duknakket. Det saa ud til, at en stor Sorg tyngede ham. »Se paa ham,« sagde en Kollega til mig, »det er Retsstatsmanden, Formanden for den ny Lokomotivmandsforening. Een af dem, der løb, da det kneb«. Jeg saa, tænkte og gruede. Mit Syn blev klart. Duk, duk, og atter duk. Ja det maa de sandelig have Grund til, alle dem, der løber fra Pligten efter at have modtaget Retten og Goderne. Farvel Kolleger, nu er vi klædt paa. Er det ikke det, der er det rigtige. Først modtager saadanne Mænd alle de Goder, der kom ud af et godt og enigt Samarbejde. Men, da et Offer til nødstedte Mennesker skal ydes i Form af nogle faa Kroner, saa løber de, bort, væk. Skal der betales, er det ikke dem. At en Mand er lille gør intet, men at han er fræk,

frækt først at nyde, og saa løbe naar han skal yde.

Ærede Læser, tænk over de faa Ord, der staar i dit eget Blad. Gaa aldrig den Vej, som her er fremdraget. Til Tider kan det være svært at skaffe de nødvendige Midler, men løb det kan faa Følger, maaske store, og det er aldrig. Hold dig lige med, udsæt ikke fra Uge til Uge, thi det bliver værre. Gør din Pligt, kræve din Ret. Gør det, inden det er for sent. Ingen Remisearbejder maa blive »en lille, sky, duknakket Mand«.

Klodsen.«

FRA DAGSPRESSEN

I »Sydsjælland Social Demokrat« for 7. April findes følgende:

Kritisk Situation paa Masnedsund Station.

Onsdag Nat — den 4. April —, da Nattoget fra København (Tog 97) skulde krydse Nattoget fra Gedser (Tog 1704) paa Masnedsund Station, skete det beklagelige Uheld, at Gedsertogets Maskine blev lukket ind paa samme Spor som Tog 97.

Efter at Gedsertoget var kommen ind paa Stationen, frakoblede Overportøren nemlig Maskinen for at køre den ud til Masnedø. Maskinen kørte igennem Spor 2. Stationsbestyreren havde imidlertid givet Ordre til Sydblokken om Aflaasning til Spor 2, hvorved Maskinen blev lukket inde og kunde ikke komme ud af Sporet. Stationsbestyreren gav derefter Ordre til Nordblokken om Aflaasning af og Signal til Spor 2 for Toget fra København, der derefter kørte ind paa det belemrede Spor. Men i sidste Øjeblik opdagede Overportøren, hvad der var sket, og løb ud imod Københavertoget med rødt Lys og fik Toget standset.

— Uheldet er et nyt Resultat af den Spareteori, der nu praktiseres indenfor Statsbanerne. Gedsertogets Maskine var nemlig kun betjent af een Mand, og Overportøren skulde derfor opholde sig paa Maskinen. Havde han været længere tilbage i Toget, havde han af Stationsbestyreren faaet Ordre til at holde, indtil Nattoget fra København var kørt ind paa Stationen. Denne Gang gik det imidlertid godt. Men Tilfældet understreger paany, at Sikkerheden paa Statsbanerne nu er mangelfuld.

SKRIVELSER OG SVAR

Sag om dobbelt Husførelse.

Foranlediget ved at 1. Distrikt har nægtet de som Motorførere i Næstved tjenestegørende Lokomotivfyrbødere H. P. Christensen, (Tj. Nr. 242) og A. M. Laursen, (Tj. Nr. 783), der begge er bosiddende i Aarhus, Godtgørelse for dobbelt Husførelse, tillader Foreningen sig at anmode Generaldirektoratet om at ændre Distriktets Afgørelse derhen, at de paagældende faar den ønskede Godtgørelse.

1. Distrikt har motiveret dets Afgørelse med, at Forflyttelsen fra Aarhus til Næstved er sket efter Ansøgning; men naar Foreningen alligevel mener, at de nævnte Lokomotivfyrbødere rettelig har Krav paa Godtgørelse for dobbelt Husførelse, er det fordi, man maa hævde, at de nævnte Forflyttelser maa kunne komme ind under Begrebet »Forflyttelse i Anledning af Forfremmelse».

Der hersker antagelig ikke mindste Tvivl om, at Stillingen som Motorfører, hvad enten det er paa Benzinvogne eller Diesellokomotiver, i Forholdet til Lokomotivfyrboderstillingen er at betragte som en højere Stilling. Generaldirektoratet har selv givet Udtryk for, at Benzinvognenes Førere skulde placeres i 12. Lønklasse, hvorfor der ogsaa til Motorførerstillingen er knyttet midlertidigt personligt Tillæg paa 400 Kr. Dersom der var truffet Bestemmelse om Motorførerstillingernes fremtidige lønmæssige Placering, vilde Tjenestemænd, der forfremmes til disse Stillinger i Forflyttelsestilfælde uden videre have Krav paa Godtgørelse for dobbelt Husførelse for saa vidt selvfølgelig de almindelige Betingelser med Hensyn til manglende Bolig o. a. var til Stede. Den Omstændighed, at saadan fast lønmæssig Placering endnu ikke forefindes, kan derfor billigvis ikke lægges de paagældende Motorførere til Last, hvorfor den Omstændighed ikke med Rimelighed bør kunne hidføre Afgørelser til Skade for disse.

Da Boliginspektoren i Næstved i en den 5. December f. A. udstedt Skrivelse af følgende Ordlyd:

»Herr Motorfører Laursen. Næstved.

Paa given Foranledning skal jeg herved attestere, at der ikke findes nogen ledig Lejlighed i de Næstved Kommune tilhørende Ejendomme, hvorhos skal tilføjes, at der mig bekendt ikke findes nogen ledig Lejlighed i Købstaden.

(sign.) *Beldring.*

har dokumenteret, at de i nærværende Skrivelse nævnte Lokomotivfyrbødere ikke har kunnet skaffe sig Lejlighed i Næstved, hvorfor de altsaa er tvunget til at leve paa to Steder — Aarhus og Næstved — hvilket jo paafører de paagældende en betydelig Udgift, tillader Foreningen sig under Henvisning til det foran beskrevne at ansøge Generaldirektoratet om ved en velvillig Overvejelse og Prøvelse af det anførte at ville anvise oftnævnte Lokomotivfyrbødere den ansøgte Godtgørelse.

Ærbødigst

P. F. V.

Rich. Lillie.

Svar fra Generaldirektoratet.

Ved at meddele, at 1. Distrikt har nægtet at udbetale Lokomotivfyrbødere i Næstved Nr. 242 H. P. Christensen og Nr. 783 A. M. Laursen, der som Følge af Udtagelse til Motorforertjeneste blev forflyttet efter Ansøgning fra Aarhus til deres nuværende Tjenestested den 1. November f. A., Godtgørelse for dobbelt Husførelse i Anledning af bemeldte Forflyttelser under Hensyn til, at disse har fundet Sted efter Ansøgning, har Dansk Lokomotivmands Forening i Skrivelse af 17. December f. A., J. Nr. 1630, anholdt om, at den nævnte Godtgørelse maa blive ydet de paagældende, idet Foreningen til Støtte herfor har anført, at Motorførerstillingen er paatænkt placeret i en højere Lønningsklasse, og at Forflyttelserne derfor bør sidestilles med Forflyttelser, der finder Sted paa Grund af Forfremmelse.

I denne Anledning skal man, efter at Sagen har været forelagt Ministeren, herved meddele, at man efter Omstændighederne har ment at kunne imødekomme Andragendet.

P. G. V.

(sign.) *H. Ølgaard.*

E. Lunn.

Ang. elektrisk Lys paa Lokomotiver.

Dansk Lokomotivmands Forening,

Ny Vestergade 7.

Under Henvisning til den i December Maaned f. A. stedfundne Forhandling med Foreningen om Indførelse af elektrisk Lys paa Lokomotiverne meddeles herved, at man hos Firmaet Henchel & Sohn har indkøbt 2 elektriske Belysningsanlæg til forsøgsvis Anbringelse paa 2 Stk. Persontogslokomotiver.

Det ene Anlæg er nu monteret paa Loko Litra P Nr. 917, medens det andet Anlæg vil blive anbragt paa et Lokomotiv Litra S.

Man vedlægger en Tegning af den til Anlægget hørende Turbogenerator samt et Eksempel af en Vejledning i Anlæggets Pasning.

Ore Munck.

S. Mamsen.

Angaaende Rangergodtgørelse.

Dansk Lokomotivmands Forening tillader sig herved overfor det høje Generaldirektorat at fremsætte Besværing over, at der af Statsbanernes 1. Distrikt er nægtet det Nedbrudsreserve-Personale, som paa Gjedser Station betjener Tog 92's Maskine under dennes Benyttelse til Forvarmning af det paagældende Tog, Rangergodtgørelse med den Begrundelse, at saadan Godtgørelse ifølge Ordre A. 16, Side 184, 3. Stk., kun kan ydes for Rangering med de *udelukkende* til Rangering bestemte Lokomotiver. Foreningen anser nemlig Distriktets anførte Begrundelse for ganske uholdbar saavel efter Ordrebestemmelsens Ordlyd som efter dens Hensigt, idet man i saa Henseende nærmere skal bemærke:

Hensigten med som Betingelse for Rangergodtgørelse at forlange, at Rangeringen eller Forvarmningen udføres med egentlige Rangermaskiner eller Togmaskiner, der udelukkende benyttes (ikke som af

Distriktet udtalt: er bestemte) til Rangering, har kun været at udelukke Rangergodtgørelse for den i Almindelighed mindre omfattende Rangering eller Forvarmning, som jævnlig foretages i Forbindelse med Togfremførelse af det togfremførende Personale, men selvfølgelig ikke at lade Lokomotivets Art være afgørende for Retten til Rangergodtgørelse for en under Nedbrudsreserve-Tjeneste præsteret selvstændig Rangering eller Forvarmning.

Hvad derhos *Ordlyden* af bemeldte Ordrebestemmelse angaar, synes denne saa langt fra at forhindrer Rangergodtgørelse i det heromhandlede Tilfælde tværtimod med Sikkerhed at hjemle en saadan Godtgørelse; thi der kan formentlig ingen Tvivl være om, at den paagældende Togmaskine fra det Tidspunkt, den uden nogen Forbindelse med Togfremførelsen af Nedbrudsreserve-Personalet tages i Brug til Forvarmning, indtil Forvarmnings Tilendebringelse i Henseende til Spørgsmaalet om Rangergodtgørelse maa anses som »egentlig Rangermaskine« i den Forstand, hvori dette Udtryk er taget i Tjenestemandsslovens § 877, Stk. 8, sammenholdt med oftnævnte Ordrebestemmelse.

At det endelig vilde være ganske ubilligt at nægte Personalet Rangergodtgørelse for Udførelsen af en Tjeneste paa et Lokomotiv, for hvilken Personalet vilde have oppehaaret Godtgørelsen saafremt Tjenesten var udøvet paa et andet Lokomotiv, trænger næppe til nærmere Paavisning.

I Henhold til foranstaaende skal man anmode det ærede Generaldirektorat om at ville ændre Distriktets Afgørelse derhen, at der udbetales Personalet Rangergodtgørelse for den ommeldte Tjeneste. Skulde Generaldirektoratet mod Forventning ikke kunne tiltræde Foreningens Standpunkt, udbeder man sig en Forhandling om Sagen.

Ærbødigst.

P. F. V.

Rich. Lillie.

8. Marts 1928.

Herr Afdelingsformand.

»I Skrivelse af 23. December f. A., Jr. Nr. 1636, har Foreningen anholdt om, at der maa blive ydet Rangergodtgørelse til det Nedbrudsreservepersonale, som paa Gedser Station betjener Tog 92's Maskine under dennes Benyttelse til Forvarmning af det paagældende Tog.

I denne Anledning skal man herved meddele, at man under Hensyn til, at den omhandlede Tjeneste ikke udføres i Forbindelse med Tjeneste ved Togfremførelse, har ment at kunne imødekomme det fremsatte Ønske.

E. B.

(sign.) *E. Lunn.*

FRA MEDLEMSKREDSEN

PLANLØSHED

Den ved Spareministeriet skabte Situation, der ved sine Bestemmelser har bevirket, at Tjenestetid m. m. er bleven spændt til det yderste af, hvad man

med Rimelighed kan forlange af menneskelig Arbejdskraft. Og den bliver yderligere strammet af de Vilkaarligheder, højere og navnlig lavere Embedsmænd kan finde paa, for paa bedste Maade at tækkes Systemet fra oven.

D. Hrr. Lokomotivmestre i Struer har vist faaet den Opfattelse, at de for Personalet gældende Bestemmelser ikke er daarlige nok, idet de efter bedste Evne søger at gøre Forholdene endnu værre for det dem underlagte Personale. Jernbanelivet er i sig selv et meget uregelmæssigt Liv; dette maa vi finde os i, men at Lokomotivmestrene ved unødvendige Dispositioner gør det værre ved snart at tage en snart en anden ud af Tur, er meget forkasteligt. Dette er i den senere Tid ofte bleven praktiseret. Ligeledes er de paa Værkstedet beskæftigede Lokomotivfyrbødere underkastet et System, der i det stille virker paa en højst uheldig Maade. Indtil for kort Tid siden blev der hver Fredag paa Haandværkernes Stue ophængt en Liste men Angivelse af, hvilken Tjeneste de paagældende Lokomotivfyrbødere og Haandværkere skulde have for den kommende Uge. Disse Lister er man, uvist af hvilken Grund, gaaet bort fra. I Stedet er indført et lettere System, idet man kort og godt giver mundtlig Besked, saafremt det huskes; ellers gør det jo ikke saa meget, fordi en Mand møder paa Værkstedet Kl. 6, han kan jo gaa hjem igen, saafremt han skal køre. Der kunde i det uendelige skrives om Tilfælde af inhuman Art, der tilføjes Personalet, fordi Lokomotivmestrenes Dispositioner ikke er lagt an paa blot en Smule Hensyn til deres Personale.

Og Personalet selv; ja, man hører Mand og Mand imellem Utilfredsheden blive drøftet, men derved bliver alt. Bliver der spagfærdigt indvendt, at man skal protestere, saa møder man det negative Svar, som Jeppe Aakjær i sin Sang lader Per Smed svare sin Nabo: »hva' nøt ere't te'«.

Jo, det maa være til Nytte: Administrationen bestemmer desværre alene, at det bestemte Antal Personale skal være i de faste Ture, Reserven og paa Værkstedet, saa maa den vel ogsaa kunne bringes til at paalægge Lokomotivmestrene saa vidt muligt at holde Personalet i de Ture, hvor de hører hjemme. Lad os komme bort fra Planløsheden.

»t«.

DE STRAMME TURE

Gennem Lokomotivtidende underrettes man om, at der fra Organisationens Side arbejdes paa at faa Permissionsdagene for ældre Lokomotivmænd forlænges til at omfatte 30 Dage istedetfor nu 21 Dage. Dette er meget prisværdigt — men hvad gør man, naar man nu er saa uheldig at være syg ved Aarets Udløb, altsaa i Marts Maaned, og ikke har opbrugt sin Permission, kunde der ikke f. Eks. gøres noget for at man godtgjordes de ikke brugte Permissionsdage, saaledes at disse fradrog sig Sygedagene?

I Forbindelse hermed vil jeg gerne henlede Opmærksomheden paa den Humanitet, der i fordums Tid udvistes ældre Lokomotivmænd, idet der i hvert Tilfælde paa flere Depoter fandtes en lettere Tur

for disse ældre, hvilket gjorde det muligt, at en Lokomotivfører kunde holde ud at køre saa længe, at han ihvert Tilfælde kunde opnaa højeste Pension — nu derimod spændes man saa haardt for, at man ser det ene Tilfælde efter det andet, at Lokomotivførere maa tage Afsked i 50 Aars Alderen paa Grund af Svaghed, fordi de ikke kan holde ud til det forcerede Arbejde, som bydes dem. Vi har her i Depotet haft det Tilfælde, at en Lokomotivfører har beklaget sig til Maskiningeniøren over det, som bydes af strengt Arbejde, og han fik til Svar: »De kan jo tage ud og rangere« — det vil sige til endnu haardere Tjeneste.

Vi havde i gamle Dage noget der hed Gammelmandstur — det naar man vel aldrig at se komme tilbage, nu gælder det vel kun om at belave sig paa at takle af allerede i halvtredserne, thi som det nu er, at man, naar en Tur er tilendebragt, skal gøre sig klar til næste, det kan ikke blive ved; det slider paa Nerverne. Jeg tillader mig at spørge her i Bladet: Naar en Tur er strammet saaledes, at man ikke kan holde den ud i det lange Løb, er der saa noget Middel derimod, eller maa man saa pakke sammen? Jeg synes jo, at det er en lovlig stram Konfekt i 50 Aars Alderen at skulle gaa. Og, som før nævnt, Rangering med det dermed forbundne Arbejde kan dog ikke siges at være nogen Lettelse.

Ved en eventuel ny Tjenestefordeling skal det være interessant at se, om man vedblivende ved Trussel om Forflytning fremdeles kan faa de faste Ture strammet, eller om det disponible Personale mulig kan faa Lov at deltage i Arbejdet.

Norbo.

ER DU EGNET ELLER ER DU UEGNET „KOLEGA“?

Ja, undskyld jeg fremkommer med saadan en Forespørgsel, men jeg har de sidste Tider erfaret, at man ved Besættelsen af Motorførerpladser, om jeg saa maa sige vrager for meget blandt indkomne Ansøgninger. Som nu f. Eks.: Fra et lille idyllisk Depot i København er vistnok samtlige Ansøgere blevet taget i Betragtning, og fra Landets største Depot, hvorfra der er mange Ansøgere, er der antaget 3 Mand. Der er dog vist noget galt, for flere Ansøgninger fra Gh. er tilbagesendt Depotet med Paategning »Uegnet«, og overfor dette maa jeg tillade mig at være uforstaaende. En Lokomotivfyrbøder med 12 Aars Ansættelse og med et godt Renomé, intelligent og populær blandt medansatte og sine nærmeste foresatte, han er »uegnet«, hvorimod flere, der er yngre og sikkert ikke bedre kvalificeret, er »egnet«.

Jeg synes her er noget for vor ærede Forening at overveje, for naar en Lokomotivfyrbøder har Tilslæbelse til at fremføre Dampfog, hvorfor kan saa ikke den samme Mand fremføre en Motorvogn?

Eller tror vor Forening at man her paa Gh. tilbageholder de intelligente Ansøgere for at have et Elitekorps at anbringe i Lokomotivførerstillingen?

Kbhvn., 14. April 1928.

Med Agtelse

A. P. M. Olesen, Lokofyrb. 770, Gh.

Vi kan ikke i Øjeblikket meddele efter hvilke Principper Motorførerpladserne besættes, det fortæltes en Gang, at det var Ansøgernes Skønhed, der var den bedste Kvalifikation, nu er det vist Kvalifikationerne, der er afgørende, og det er der jo intet at indvende mod.

Red.

ENERGIANVENDELSE I JERNBANE-DRIFT

Efter »Die Lokomotivtechnik« ved F. Spoer.

De omtalte Forsøg med den kalorimetriske Bombe angiver den højeste Varmeværdi i Brændstoffet, men i Praksis er det den laveste Varmeværdi, som har Betydning. Forskellen mellem disse Værdier fremgaar af følgende.

Ethvert Brændstof indeholder visse Mængder Brint (se Tabellen i Lok. Tid. Nr. 5) og hyppigt tillige nogen Fugtighed. Under en Forbrænding forener Brinten sig med Luftens Ilt ved en høj Varmed udvikling og danner Vanddamp (Vand bestaar som bekendt af Ilt og Brint), og den eventuelle Fugtighed i Brændstoffet overgaar til Dampform. I den kalorimetriske Bombe kan der kun være Tale om Vanddamp, opstaaet ved Brintens Forening med Ilt, da Brændstoffet er gennemtørret inden Forsøget. Naar Bomben afkøles efter Forbrændingen, fortættes Vanddampen ved at afgive den indeholdte Varme (Fordampningsvarmen) til Bomben og videre til Vandet, som omgiver denne; derefter afgiver Fortætningsvandet sin Varme (Vædskevarmen) paa samme Maade. saaledes at den i Vanddampene indeholdte Varme er afgivet og kommer i Betragtning ved Udmaalingen af den ved Forbrændingen udviklede Varmemængde.

Ved Forbrænding i et Kedelfyr eller en Forbrændingsmotor har de under Forbrændingen udviklede Vanddampene en anden Skæbne end ved Kalorimeterforsøget. Temperaturen af Røggassen fra Fyret eller Udstødsgassen fra Motoren er saa høj, at de udviklede Vanddampene i overhøjet Tilstand forlader Skorstenen (Udstødsrøret) sammen med Røggassen, og Varmen i Forbrændingsdampene gaar tabt. Det er saaledes denne Varmemængde, der udgør Forskellen mellem den højeste og den laveste Varmeværdi i et Brændstof. For Stenkuls Vedkommende ligger i Gennemsnit den laveste Varmeværdi 300 V. E. under den højeste Varmeværdi.

Selvfølgelig indretter man sig saaledes ved

Forsøget i den kalorimetriske Bombe, at man kan bestemme den laveste Varmeværdi; man behøver blot at veje Fortætningsvandet fra Bombens Indre, da man ved, at 1 kg Vanddamp afgiver ca. 500 V. E., naar den fortættes til Vand.

Har man t. Eks. 0,5 kg Fortætningsvand afgives $0,5 \cdot 500 = 250$ V. E.

Fortætningsvandet afgiver sin Varme efter den omtalte Regel, at 1 V. E. er den Varmemængde, der kan forhøje Temperaturen af 1 kg Vand 1 °.

Har Fortætningsvandet afgivet sin Varme fra 100 ° til de i Forsøget nævnte 3 °, er der yderligere afgivet $0,5 \cdot 97 = 48,5$ V. E.

Forfatteren omtaler derefter de Processer, hvorunder en Forbrænding foregaar i et Kedelfyr. Det skal vi lade ude hér, da det i Hovedsagen er det samme, som under »Forbrænding« kan læses i vor Maskinlære og bør læses i denne Sammenhæng. En økonomisk Forbrænding er betinget af, at der paa alle Steder i Fyret tilføres netop saa megen Luft, som er nødvendig, for at Gasarterne, der udvikles under Forbrændingen, saa vidt som muligt forbrændes fuldt og forlader Skorstenen som Kulsyre og Vanddamp.

Til at konstatere hvorvidt en Forbrænding er mere eller mindre økonomisk, anvendes i mange stedfaste Anlæg Røggasanalyseringsapparater, der fortløbende viser Røggassens Bestanddele. Paa Lokomotiver kan man naturligvis ikke have saadanne Apparater til at lægge Beslag paa Personalets Opmærksomhed og svække Sikkerhedstjenesten.

Den atmosfæriske Luft, som tilføres Fyret, bliver i Forbindelse med de udviklede Gasarter til Røggas med en Temperatur, der paa de hede Steder i Fyrkassen kan naa op til 1500 °. At unddrage Røggassen saa megen Varme, at den har Kedelvandets Temperatur (ved 12 at ca. 190 °), naar den forlader Skorstenen, vilde kræve en saa stor Kedel, at det er praktisk uigennemførligt, ligesom Fordelen ved Dampens Overhedning da maatte falde bort. Størrelsen af Risteflade, Hedeflade og øvrige Kedelmaal samt Udgangsrørets Diameter bestemmes saaledes, at Røggassen under normale Forhold forlader Skorstenen med en Temperatur af 350—400 °.

I efterfølgende gives et Overblik over Gennemsnitstabene i et Lokomotivfyr, regnet efter Varmeindholdet i de indfyrede Kul:

1. Tab ved uforbrændte Dele af Aske og Slagger 3 pCt.
2. Tab ved uforbrændt Røgkammer-smuld 7 »
3. Tab ved uforbrændte Gasarter .. 3 »
4. Tab ved Varme i den udstømmende Røggas 23 »

Ialt 36 pCt.

Varmeudnyttelsen ved Lokomotivfyring er derefter

$$100 \div 36 = 64 \text{ pCt.}$$

d. v. s. Fyrets Virkningsgrad er 0,64.

Det tilstræbes at overføre saa meget som muligt af den udviklede Varme gennem Kedlens Hedeflade til Kedelvandet, og gennem Overhederen til den mættede Damp. Efter Forsøg af Goss overføres 70 pCt. af Varmen, der optages af Kedelvandet, ved Flammens og Røggassens Berøring med Hedefladen, de øvrige 30 pCt. ved Varmestraaling.

Modstandene mod Varmens Overføring til Kedelvandet er følgende:

1. Hedefladens Modstand mod Varmens Indtrængen.
2. Hedefladens Modstand mod at lede Varmen i selve Metalvæggene.
3. Hedefladens Modstand mod at lede Varmen til Vandet.

Forsøg har vist, at Modstanden mod at lede Varmen i en Kobberfyrkasses Vægge er meget lille; omtrent dobbelt saa stor er Modstanden mod at afgive Varmen fra en Kobberfyrkasses vandberørte Flader, og Modstanden mod at Varmen fra Fyrkassen trænger ind i Kobbervæggene er ca. 40 Gange saa stor som Modstanden i selve Kobbervæggene, alt beregnet efter fuldkommen metallisk rene Flader.

Paa Hedefladerne danner sig i Driften hurtigt et Lag Sod og Flyveaske, som stærkt nedsætter Hedefladens Evne til at optage Varmen. Et Lag Sod paa 1 mm giver en Modstand mod Varmens Indtrængen, der er $2\frac{1}{2}$ Gang saa stor som en ren Flade. Sod og Flyveaske virker mest skadelig paa Steder, hvor den hede Røggas har afgivet det meste af sin Varme d. v. s. i Rørene nærmest Røgkammerrørvæggen. Ved Prøvekørsler har det vist sig, at 10—15 pCt. forstoppede Kedelrør nedsætter Kedlens Fordampningsevne 7—10 pCt. Disse Angivelser viser hvor betydningsfuld en regelmæssig Udblæsning af Kedelrørene og Rensning af Fyrkasserørvæggen er.

En lige saa stor Ulempe er Kedelstendannelsen paa de ildberørte Steder. Et Lag Kedelsten paa 1 mm forhøjer Kulforbruget til at fordampe 1 kg Vand med 10 pCt.; et Lag paa 10 mm forhøjer Kulforbruget til samme med 120 pCt.

OPLEVELSER UNDER TJENESTEN

En lille Episode fra Laven Station skal jeg her berette om. Da jeg begyndte at køre i Skanderborg, boede i et Bondehus noget Vest for Laven Station Forfatteren Johan Skjoldborg; Huset laa paa et Næs, kaldet Dynæs, en Tange, som løber ud i Julsø lige ret for Himmelhjerget; det var en Fornøjelse for Lokomotivpersonalet at passere dette Sted, der var altid nogen, der vinkede til os herfra, enten Hr. Skjoldborg selv eller hans Hustru, var der Gæster, og dette saa man ofte, var de ikke ude, kom de ud i Døren og vinkede, paa Solskinsdage var Flaget altid hejst her paa Dynæs; til Huset hørte noget Jord, og ofte saa man Digteren i Skjorteærmer ude at flytte eller trække Køerne til Vands eller trække sine to smaa Islændere i Stald. En Dag skulde Skjoldborg til Silkeborg, blandt andre Ærinder skulde han ogsaa i Banken for at hæve Penge, men, o ve, Skjoldborg var gaaet til Toget, og først noget efter finder Fru Skjoldborg Bankbogen liggende paa Bordet, og da det er meget nødvendigt, hendes Mand faar Bogen med, ringer Fruen ind til Laven Station og spørger Forstanderen, hvad hun skal gøre. Forstanderen mener først, der intet er at udrette, da Toget allerede er ved at køre ind paa Stationen, men pludselig faar Forstanderen en Idé, og ringer følgende Besked til Fru Skjoldborg: »Hvis De kan faa fat i en Kæp, ca. 3 Alen lang, og De i den ene Ende flækker denne, kan De sætte Bankbogen fast her, og gaa saa ned til Leddet og ræk Kæppen op til Lokomotivføreren, saa kan denne give Skjoldborg den, naar de kommer til Silkeborg«. Toget er nu inde paa Stationen, og Forstanderen maa skynde sig ud og give Afgang, han far end ikke Tid at se efter Digteren. Paa Maskinen stod den Dag nu afdøde Lokf. Søren Nielsen, og da han kommer op ved det private Led ved Dynæs, opdager han jo straks Fru Skjoldborg, der staar og stikker Kæppen op til ham, da Nielsen nærmer sig Stedet, læner han sig ud fra Maskinen og griber i Forbifarten Kæppen med Bankbogen, Fru Skjoldborg smiler og vinker, og Toget kører videre. Paa Papiret, som Bankbogen er svøbt ind i, har Fruen skrevet Forklaringen. Paa Silkeborg Station er Skjoldborg ved at forlade Stationen, da Nielsen raaber ham an og overrækker ham Bankbogen; Skjoldborg ser paa Nielsen, føler i sine Lommer og ønsker en Forklaring, men Nielsen siger: Den kan De faa en anden Gang og gaar hen paa sin Maskine. Ved en senere Lejlighed, hvor Skjoldborg og Nielsen traf sammen, fortalte Digteren, at aldrig i sit Liv, havde han spekuleret saa meget, som den Dag i Silkeborg.

C. O. Jørgensen, Roskilde.

FERIE- OG REKREATIONSHJEMMET

I Henhold til Meddelelse i sidste Nr. af nærværende Blad, hvori det bebudes, at der vilde fremkomme nærmere angaaende Dagen, paa hvilken Hjemmet aabnes, meddeles det, at Aabningsdagen er fastsat til Torsdag den 24. Maj.

Henvendelser om Ophold paa Hjemmet bedes som sædvanligt rettet til Foreningens Kontor, Ny Vester-gade 7³, K.

P. U. V.
G. O. F. Lund.

HUSK

for at undgaa Standsning i Forsendelsen af Bladet ved Flytning at meddele Postvæsenet den nye Adresse. Det hænder ikke saa sjældent, at Medlemmer undlader eller glemmer ovennævnte Meddelelse til Postvæsenet, hvilket forårsager Ulemper baade for Medlemmet og for Kontoret.

GENERALDIREKTORATETS KONTORER

Alle Generaldirektoratets Kontorer er nu flyttet fra St. Jørgensborg, Trommesalen, til Sølvgade 40, København K.

Vi henleder Medlemmernes Opmærksomhed herpaa; samtidig meddeles, at Generaldirektoratets Telefontumre er Central 400 og 15.400.

Hr. Redaktør!

Her ved et midtjyds Depot findes en Lokomotivmester, hvis Kendskab til Lokomotivtjeneste som forhenværende Elektriker i Aarhus Værksted, jo er anden Haands, hvorfor han naturligvis ogsaa har nogle sæere Ideer om Arbejdet. Bliver der f. Eks. bestilt et Særtog, skal det kunde lade sig gøre, at Mandskabet hentes og bringes og at Maskinen gøres klar og være ved Afgang paa 20 Minutter. Tillader Personalet sig en spagfærdig Bemærkning om at de ikke kan naa det, faar det at vide, at Personalet ikke vil andet end gøre Vrøvl. Fra sagkyndig Side er det jo sagt, at hvis en Maskine brænder af, saa kan der blive Tale om Mulk.

Det vilde være rart, om Lokomotivmesteren kunde faa Mulkten, naar en Afbrænding sker paa Grund af for lidt Tid til Opsmøring. Det hænder sig saa, naar Lokomotivet nærmer sig Vandkranen, at Lokomotivmesteren stiller igen og forlanger, at Personalet igen skal køre, saaledes at de paagældende faar en Tjeneste paa 15 à 16 Timer. Vil man tale med Manden om det, faar man den Besked, at det bare er for at lave Vrøvl. — Men Grunden er jo den, at han ingen Forstand har paa Lokomotivtjenesten. Man kan høre Lokomotivmesteren fra Kontoret raabe, at Lo-

komotivfyrbøderne er nogle Svinebæster, hvis det bændes at der ved Kultagning falder nogle Kul ved Siden af Tenderen. Det lyder jo kont, ikke Hr. Redaktør!

Men hvad, det underordnede Personale maa vel finde sig i Skæbnen, selv om Lokomotivmesteren siger, at skal vi slaas, saa lad os da for Satan slaas. Det er jeg ikke helt glad for at indlade mig paa, for de følger, det kan faa, kan jo blive ubehagelige, men paa den anden Side er det kedeligt, hvis han gaar med den Opfattelse, at man er bange for ham.

Med Tak for Optagelsen.

X.

Det er jo kedeligt, at Lokomotivmesteren optræder paa den Maade, men det værner han sig forhaabentlig af med. Selvfølgelig skal Maskinen smøres ordentlig op, og derfor har alene Lokomotivpersonalet Ansvaret — og ikke Lokomotivmesteren. Med Hensyn til den lange Tjeneste der er anført, kan det vel nok lade sig gøre at faa ham belært om, at det er utilladeligt ved de nødvendige Indberetninger. Det ser ud til, at den paagældende Lokomotivmester kunde have godt af at faa et Kursus i Takt og Tone, og vil han ikke selv indrette sig paa det, maa Personalet søge at naa et Resultat af de Veje, der nu en Gang er farbare for et saadant Formaal.

Red.

TAK

Hjertelig Tak for udvist Opmærksomhed ved mit Jubilæum.

I. H. Sørensen, Esbjerg.

Alle der viste mig Venlighed og Opmærksomhed paa min Jubilæumsdag bedes herigennem modtage min hjerteligste Tak.

J. M. Henriksen, Gb.

Min hjerteligste Tak for al udvist Opmærksomhed ved mit Jubilæum.

Onsted Nielsen, Aarhus H.

STATSBANEPERSONALETS BIBLIOTEK

NYE BØGER

Sj. Følst.	Jyl. Fyn	
14467	12957	Dahlsgaard, Marius: Drengesind.
14468		Herløv-Hansen, Hedevig: Aase og andre Digte.
14469	12973	Richmond, Grace S.: Dr. Burns Patient.
14470	12964	Schiøler, Anna Koch: Romanovernes Rusland 1914—1918.
14471	12956	Christensen, N. K.: Socialismens og Klassekampenes Historie.
14472	12969	Nielsen, Harald: Selvforsvar og Landeværn.
14473		Uhrskov, Anders: Kurlæge P. C. Bjerregaard.
14474	12918	Bohjerg, A.: Det grundtvigianske Livsrøre i Silkeborgene.
14475	12926	Elfeldt, Kjeld: Gunnar Gunnarsen, Et Essay.
14476	12935	Hjortø, Knud: Sprogets Luner.
14477	12831	Bengtsson, Magnus: Ene med Dyr og Menesker. Et Aar i Scoresby Sund.
14478		Eckermann, Johannes P.: Samtaler med Goethe.

14479	12971	Ostenfeld, H.: Fra Dagens Arbejde.
14480	12968	Niels: Fortællinger for Børn og Voksne.
14481		Entwistle, Mary: Lolits første Pilgrimsrejse.
14482	12958	Glaskov, Fedor: Cement. Roman.
14483	12959	Groding, Røl: Ad vildsomme Veje.
14484		Baroja, Pio: De Glogges Eldorado. Roman.
14485	12967	Lux, Joseph Aug.: Beethovens evigt Elskede.
14486		Brix, Hans: Indledninger og Bemærkninger til Paladius' Visitatsbog.
14487	12965	Lorentzen, Vilhelm, og Spliid Hakon: Gamle københavnske Huse.
14488	12966	Ludwigs, Chr.: Strængen er af Guld (Salme og Sang).
14489	13002	Petersen, Robert Storm: Usandsynlige Historier.
14490	12989	France, Anatole: Thais.
14491		Le Gouriadec Loic: Det dødbringende Kys
14492	12963	Jensen, Herman: Kongedatteren Leonora Cristina.
14493	12894	Ebrenchrone-Kidde, Astrid: Bjergmandsgaarden.
14494		Lobedanz, Max: De Uvidende.
14495		Bendow, Peter: Lailas store Kamp.
14496	12838	Fønss, Gunver: Frøken Journalist.
14497	12955	Bangsted, Helge: Under Polarhimlen.
14498		Rohlander, Asta Grach: Renaissanceens Florens.
14499		Bjerke, Ejler: Tre Horisonter.
13996b	12489b	Lemche, Gyrithe: Tempeltjenere II. Forsamlingens Paulun.
13352c	12980	Undset, Sigrid: Olav Audunsson og hans Børn.
14500		Holm, Kristine: Garibaldi.
14501	12981	Begtrup, Holger: N. F. S. Grundtvigs Saga.
14502	12991	Glyn, Elinor: Det vi kalder Kærlighed.
14503	12982	Berg, Bengt: De sidste Ørne.
14504	12994	Larsen, Kay: Krøniker fra Guinea.
14505	13014	Knuth, Eigil: Kunst og Liv.
14506	13000	Nielsen, Carl: Min fynske Barndom.
14507	12998	Mathews, Basil: Sorte Skatte.
14508	12985	Byskov, J.: Talt og skrevet.
14509	12983	Birket-Smith, Kaj: Eskimoerne.
14510	12999	Mikkelsen, Einar: Hvor Guldet gror. Liv og Virke i Argentina.
14511	12984	Bloch, Oscar: H. V. Bissen og hans Hjem. Breve og Erindringer, 1857—1868.
14512	13013	Jensen, Jens Marinus: Solhverv.
14513	13009	Egge, Peter: Drømmen.
14514	12988	Christensen, Carl: Alvor og Smil.
14515	13021	I Kongens Klær — af Tre Menige.
14516	13008	Bull, Jacob B.: Viddens Herrer.
14517		Nielsen, Illebølle: Muntre Historier. Fjerde Samling.
14518	12719a	Dekobra, Maurice: Mit stakkels Hjerte.
14519	12719b	Dekobra, Maurice: Sovevognens Madonna.
14520	13011	Halliburton, Richard: Romantikens Kongenvej.
14521	13003	Westergaard, A. Chr.: To Soldater-Drenge.
14522		Dostojevski, F. M.: Sin Kones Mann.
14523	12990	Frenssen, Gustav: Lütte Witt.

- 14524 Zahn, Ernst: Marianne.
 14525 12995 Larsen, Thøger: Trækfuglevej.
 14526 13010 Galsworthy, John: Under Aaget.
 14527 13001 Rasmussen, Emil: For Guds Ansigt.
 14528 13007 Bruun, Laurids: Ringen.
 14529 12986 Bønnelycke, Emil: Historier om Lokomotivførere.
 14530 Hauckland, Andreas: Ane Marie Arnaas.
 14531 12987 Bøving-Petersen, J. O. og Hansen, Anton: Svundne Fortidsverdener og deres Fabeldyr.
 13170b 10599b Siegmundfeldt, Chr.: Østerlands Missionen. II Del. Arbejdet i Syrien 1906—1927.
 14532 13018 Rønberg, Georg: Caterina Sforza.
 14533 Wiborg, Julli: Vejen til Mandens Hjerter.
 14534 13020 Scott, Gabriel: Hyrden.
 14535 Holst, Bertha: Fangenskab.
 14536 Isachsen, Gunnar: Jorden rundt efter Blaa-hvalen.
 14537 13017 Rasmussen, Bent: I Gerning og Sandhed. H. N. Rasmussen og de sønderjyske Krigsfanger.

Rettelse til Adressefortegnelsen

Lokomotivførerkredsen:

Esbjerg: Formandens Navn og Adresse rettes til P. Rasmussen, Østergade 113.

Roskilde: Formandens Adresse rettes til Køgevej 36, 1.

Medlemslisten

Overført som ekstraordinære Medlemmer:

Pens. Lokomotivfører H. E. C. Hansen, Kbhvn.
 — — J. C. Hammershøj, Kbhvn.
 — — H. M. Sørensen, Kbhvn.
 — — V. Harmon, Nyborg.
 — — Staberg, Aarhus.
 Lokfb.-Aspirant P. H. Peterson, Aarhus.

Raleigh & Milton Cyclers

leveres d'Hrr. Embeds- og Tjenestemænd paa yderst lempelige Afbetalingsvilkaar

RØNNOV & JOHANSEN A/S

KRONBORG, LØNGANGSTRÆDE 16

— forhen Paul Christensen —

TELEFON 13426

Til alt Kontorarbejde

Smith
Premier
først
og
bedst.

Alfred Fischer & Co.s Eftf.
Jernbanegade 6.
Tlf. 7819. København. Tlf. 7837.

Søg vore Restauranter

„Hallen“ „Taarnborg“ „Nørrehal“
 Vesterbrogade 35 Allégade 18 Nørrebrogade 88
 Tlf. Vester 8885 Tlf. Vester 1990 Tlf. Nora 1088
 „Sønderbro“ „Øbro“ „Mejlhal“
 Amagerbrogade 7 Østerbrogade 39 Store Torv 16, Aarhus
 Telf. Amg. 3678 Telf. Øbro 1039 Telf. 8840
 1 Middag 1,25 + 10 pCt. Skat. — 10 Billetter 11,50 + 10 pCt. Skat.
 God billig Mad Pensionærer modtages Ingen Drikkepenge

Kvindernes
Alkoholfrige Restauranter

Tandlæge

FRK. SØRENSEN

Konsultation: 10—7.

Istedgade 69.

Telf. Vester 905 x.

Støt dansk Industri!

Camillus Nyrops Etabl.

Nyrop og Maag A/S.
 Købmagergade 43. - København K.
 Telefoner: Central 768 og 10028.

Bandager og Sygeplejeartikler
 i stort Udvalg.

Specialitet:
 Bandager til vanskelige Tilfælde.

Køb danske Varer!

H. C. Hansen,

62, Vesterbrogade 62.
 Trikotage- og Garnforretning.
 Stort Udvalg.
 Underbeklædning, Strømper, Sokker.
 Leverandør til Forbrugsforeningen

Blomsterforretning

H. Dannenberg.

Blaagaardsgade 25

Tlf. Nora 1979 Tlf. Nora 1679

Medlemmer erholder 10 pCt.

Varerne bringes overalt.

Nærværende Nummer er afleveret paa Avispostkontoret d. 21. April.

REDAKTION: Vesterbrogade 98 A, 2. Sal, København V.
 Tlf. Vester 8173 eller Centr. 14 613.
 Udgaar 2 Gange mdl. — Abonnementspris: 6 Kr. aarlig.
 Tegnes paa alle Postkontorer i Skandinavien.

ANNONCE-EKSPEDITION:
 Ny Vestergade 7, 3. Sal, København K.
 Telefon Central 14 613. — Kontortid Kl. 10—4.
 Postkonto: 20541.

Frederiksberg Bogtrykkeri, Falkonerallé 11.